

जाहिरातींचे दर.

मालील पच्यावर चौकशी

करावी

व्यवस्थापक, अर्थ,

'दुर्गाधिवास', पुणे ४

अर्थ

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी

रु ४

(स्पॉल हशिल माफ)

किरकोळ अकास

एक आणा

'अथ एव प्रधान.' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र.

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख १३ जानेवारी, १९३७.

अंक २

डेक्कन गो लड फले क

गो

गिन्हाईकांच्या आवडीनिवडीचा पूर्ण विचार करून अनुभवी तज्ज्ञांच्या देखरेखीखाली तयार केलेली ही सिगारेट फार लोकप्रिय झाली असल्यास नवल नाही

फले

Apply for Agencies—

क Deccan Tobacco Works,

Poona 4

Tel. Address—'CIGARETTES' POONA

दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.

[स्थापना सन १९३५]

९३।१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळ —

दररोज सकाळी १० ते ३, शनिवारी १० ते १

चालू ठेवी द सा द शे २ टक्के व्याजाने स्वीकारल्या जातात

सेविंग बँक ठेवीवर द सा द शे ३ टक्के व्याज दिले जाते

मुदतीच्या ठेवी ३ महिन्यांपासून ३ वर्षेपर्यंत स्वीकारल्या जातात व्याजाचे दराबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी

कर्ज सोने, चांदी सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रकमा दिल्या जातात

म्यार्नेजिंग एजंट्स

K. K. & Co.

Photographic Dealers

POONA

विमा कंपन्यांना आदर्श

“ विमा कंपन्यात एक आदर्श सस्था म्हणून होऊन राहण्यासारखी आपण जी समाजाची सेवा चालविली आहे तिचे महत्त्व वापुढे लोकांच्या नजरेत जास्त जास्त भरत जाईल अशी मला फार आशा आहे ”

ग स मराठे, विमागणिती

(कंपनीच्या सातव्या मूल्यमापन वृत्तातील उतारा)

बे स्टर्न इंडिया

लाईफ इन्शुरन्स कंपनी, लिमिटेड. सातारा

या संस्थेचे

सातवे मूल्यमापन

प्रगति, स्थैर्य

यांचे आदर्श

सेवा, लाभ

उदाहरण

मूल्यमापनाचा आधार—पूर्वाहून अधिक कडक

विभेदारांस वाटावयाची नफ्याची रकम

७,२३,८७२ रु

बोनसचा दर (त्रैवार्षिक दर हजारी)

हयातीनंतरच्या पॅलिसीवर ७५ रु.

आणि

हयातीतील पॅलिसीवर ६० रु.

अलीकडे काही वर्षे चालू असलेल्या अननुभूत मदीला आणि उद्योगधंद्यातील उलथापालथीला न जुमानता वेस्टर्न इंडिया आपला प्रगतीचा मार्ग विनधोक आरुमीत आहे

विम्याच्या घद्यांत लोकहिताच्या दृष्टीने महत्त्वाच्या आणि उत्कृष्ट अशा ज्या काही गोष्टी आहेत त्याच्या दृष्टीने पाहिले असता वेस्टर्न इंडियाने पहिल्या प्रतीचे स्थान संपादन केले आहे. या मूल्यमापनानेही हीच गोष्ट आणखी एकदा सिद्ध केली आहे.

तपशीलवार माहिती व मूल्यमापनाचा अहवाल पत्राने मागवा

मॅनेजर

विविध माहिती

सिलोन स्वतंत्र चलन काढणार

आजपर्यंत सिलोनी चलन हिंदी रुपयास जोडलेले आहे आपली स्वतःची मध्यवर्ती बँक स्थापून तिच्या मार्फत नोटा काढणे किंवा सिलोनी चलन ब्रिटिश पौंडास स्वतंत्र रीतीने जोडणे हे मार्ग सिलोनला मोकळे आहेत ह्या प्रश्नाचा विचार मंत्रीमंडळ लवकरच करणार आहे.

सिलोनचे वहा कोटींचे कर्ज

दहा कोटी रुपयांचे कर्ज काढण्याचे सिलोन सरकारने ठरविले होते. त्यापैकी आठ कोटींचे कर्ज लढनमध्ये उभारण्यात आले आहे बाकीच्या दोन कोटींचे कर्ज सिलोनमध्येच गोळा करण्यात यावयाचे आहे

मुंबई येथील डेव्हेलपमेंट खात्याच्या चाळी

मुंबईची वस्ती वाढणार व कामकरी लोकास रहाण्याच्या घरांची टर्चाई पडणार, ह्या समजुतीने काही वर्षांमागे वरळी वगैरे भागात सरकारने अनेक चाळी बांधल्या त्यातील १६,५२४ सोल्यापैकी फक्त ८,४८५ सोल्यात १९३५-३६ मध्ये भाडेकरी होते आणि बाकीच्या रिकाम्या पडल्या होत्या ह्या बाबतीत सुधारणा अत्यंत मंद गतीने होत आहे

ग्रामोद्धारकरिता टेलिफोन व तार ऑफिस

हिंदुस्थान सरकारच्या ग्रामोद्धारच्या योजनेचा एक भाग म्हणून सरकारी पोस्ट व तार खात्याने एक योजना आखली आहे. ज्या ठिकाणी तार ऑफिस व टेलिफोन नाहीत, त्या ठिकाणी ही गैरसोप दूर करण्याकरिता सुमारे ९० लक्ष रुपये खर्च करण्याचे ठरले आहे शहरे व खेडी ह्यास जोडून, खेड्यांची प्रगति घडवून आणण्याच्या प्रयत्नास ह्या योजनेचे सहाय्य होईल, अशी तिच्या पुरस्कर्त्यांची अपेक्षा आहे.

कृत्रिम सोने

एका जपानी प्रोफेसराने कृत्रिम सोने बनवले असून ते अत्यंत स्वस्त आहे असे म्हणतात ताचे व अल्युमिनियम ह्याचाहि शोध त्याने केला आहे. ह्या कृत्रिम धातूपासून काटे, चमचे, बटणे इत्यादि प्रयोगादाखल करण्यात आली आहेत

ब्रिटिश प्रधानमंडळातील सभासदांचे पगार वाढणार

ब्रिटिश प्रधानमंडळातील सभासदांच्या पगारातील विषमता नष्ट करून, त्यापैकी काहींच्या पगारात वाढ करणारे एक बिल पार्लमेंटापुढे लवकरच येणार आहे त्या अन्वये प्रत्येक मंत्र्यास एकजात पाच हजार पौड व मुख्य प्रधानास आठ हजार पौड तनसा मिळावयाचा आहे

केरोसीन तेलाची आयात

गेल्या साली एकूण ६३ कोटि गॅलन केरोसीन तेल हिंदुस्थानात उतरले. त्यापैकी ४ कोटि ६८ लक्ष गॅलन तेल रशियातून आले व इराणने १ कोटि गॅलन तेल पाठविले एकूण आयात गेल्या वर्षी पेक्षा ४० लक्ष गॅलन कमी झाली

टेलर्स रिसवूड ब्रदर्स

वरील मंडळींनी सदाशिव पेठेच्या हौदासमोर शिवण कामाचे डुकान चालू केले आहे, त्याचा पानसुपारीचा समारंभ गेल्या रविवारी सकाळी झाला. मंडळीस आपल्या धंद्याचा अनेक वर्षांचा अनुभव असून सर्व प्रकारचे व फॅशनचे कपडे वक्तशीर शिवून देण्याची व्यवस्था त्यांनी आपल्या डुकानान केली आहे.

एम एस. एम रेल्वे कंपनी

मद्रास आणि सदर्न मराठा रेल्वे कंपनीशी सरकारचा करार येत्या वर्षी संपतो हिंदुस्थान सरकारने ह्या कराराची मुदत आणखी आठ वर्षे म्हणजे नोव्हेंबर १९४५ अखेर वाढविली आहे. करारातील अटीत मात्र थोडा फरक केला आहे.

पिकांवर कडक थंडीचा परिणाम

अलीकडे कडक थंडी पडत आहे, आणि पुणे, अहमदनगर व सोलापूर ह्या जिल्ह्यांतल्या ज्वारीच्या पिकांवर तिचा आनेष्ट परिणाम झाला आहे. विशेषतः उशीरा लावलेली ज्वारीची पिके ओलाव्याच्या अभावी व जमीन चिरावल्यामुळे सुकत आहेत

ब्रिटिश बँकांची चलती

ग्रेटब्रिटनमध्ये आर्थिक मंदी दूर होऊन चलतीची लाट उसळत आहे, ह्याचे निदर्शक तेथील पाच प्रमुख बँकास गेल्या साली झालेल्या वाढत्या नफ्याच्या आकड्यांमध्ये स्पष्ट दिसत आहे. त्याचा गेल्या सालातला नफा पूर्ववर्षापेक्षा ८३ टक्क्यांनी व १९३० पेक्षा १९ टक्क्यांनी जास्त होता.

जर्मनीस देश अपुरा पडतो

जर्मन लोकांच्या ताब्यात पुरेसा प्रदेश नाही, ह्यामुळे त्याची कुचबणा होत असल्याची तक्रार डॉ. शास्त्र ह्यांनी आपल्या एका भाषणात अलीकडे केली आहे

पेट्रोलच्या भारी दराचा मोटारचे धंद्यावर परिणाम

मोटारगाड्या तयार करणाऱ्या देशांमध्ये फ्रान्सचा दुसरा नंबर असे, तो खाली जाऊन पाचवा आला आहे. फ्रान्समध्ये पेट्रोल अत्यंत महाग असल्यामुळे त्या देशातील मोटारींची व मोटारसायकलींची संख्या कमी झाली आहे. बदरात पेट्रोल ४ आणे गॅलन या दराने येऊन पडते, परंतु पॅरिस शहरात एका गॅलनास सुमारे १३ रुपया पडतो.

जर्मन मुलांची उंची वाढली

जर्मनीतील १४ वर्षे वयाच्या मुलांची उंची गेल्या १० वर्षांत दीड इंच वाढली आहे. उंचीच्या प्रमाणात वजनात वाढ झालेली नाही सुधारलेले आरोग्य व शारीरिक खळ ह्यामुळे उंचीत हा फरक घडून आला असला पाहिजे, असे अनुमान आहे

लष्करी महत्त्वाचा नवा रस्ता

म्युनिच (जर्मनी) व रोम ह्यास ऑस्ट्रियातून जोडणारा एक नवा मोटारीचा रस्ता बांधण्याची योजना ऑस्ट्रियन, इटालियन व जर्मन सरकारांच्या हुकमाने आखण्यात येत आहे ह्या रस्त्यामुळे लष्करी गाड्यांची वहातूक शीघ्र करणे सुलभ होणार आहे. ह्या रस्त्यास सुमारे ४० कोटि रुपये खर्च येईल ऑस्ट्रिया व इटली ह्यांच्या सरहद्दीवरील आल्प्स पर्वताखाली १२ मैल लांबीच्या बोगद्यातून हा रस्ता नेण्यात येईल

सद्याद्रि विमा कंपनी, लि

नाशिक येथे स्थापन झालेल्या सद्याद्रि विमा कंपनीचा उद्घाटन समारंभ गुरुवार, ता. १४ जानेवारी रोजी नाशिक येथे श्री ग स मराठे, अॅक्चुअरी, ह्यांच्या हस्ते होणार आहे

मुंबई बंधूरांतून सोन्याची साप्ताहिक निर्गत

रुपये किंमत

२७-१२-३६ ते २-१-३७

६,२१,१२५

३-१-३७ ते ९-१-३७

१,०६,६२,६८९

६१-९-३१ ते ९-१-३७

२,९१,०२,४९,६५४

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती ... १२	वैकुण्ठराय ह्यांचा अभिप्राय- झारापकर टेलरिंग कॉलेज- डेक्कन टॉकीजचें उद्घाटन
२ आर्थिक स्वयंपूर्णतेची जर्मनीची योजना ... १५	६ तबाखू १९
३ झुचक वेष्टन व मालाचा उठाव ... १६	७ मुघई इलाख्यातील जमीन गद्दणाच्या बँका ... २०
४ धरगुती नोकऱ्याचा प्रश्न १६	८ अल्पायुषी हिंदी जनता २१
५ स्फुट विचार . १७	९ हिंदुस्थानातील जन्ममृत्यूचे आकडे ... २१
शेअर बाजारातील कारवायाची दंगल-स्टॉक एक्सचेंज कमिटीच्या कामास आरंभ-मुघई चेंबर ऑफ कॉमर्सच्या सूचना-सरक्षक जकाती-शेतकऱ्याची मिळकत वाढली पाहिजे-श्री.	१० आगगाड्या व मोटारी ह्यांची वहातुक ... २२
	११ व्यापारी जहाजाचें महत्त्व २३
	१२ निवडक बाजारभाव २३

अर्थ

बुधवार, ता १३ जानेवारी, १९३७

आर्थिक स्वयंपूर्णतेची जर्मनीची योजना

जर्मनीमध्ये आर्थिक स्वयंपूर्णतेची चतुर्वार्षिक योजना तेथील राज्यकर्त्यांनी जाहीर केली असून तिची अंमलबजावणीहि चालू झाली आहे राष्ट्रसंरक्षण हा ह्या योजनेचा मुख्य हेतु असल्याचें प्रसिद्ध करण्यात आलें आहे. परराष्ट्र आपणावर हल्ला करून आपलें स्वातंत्र्य हिरावून घेण्याचा यत्न करणार आणि आज ना उद्यां युरोपात युद्ध होणार असून त्याची तयारी त्यांनी चालविली आहे अशी आपली समजूत जर्मनीनें करून घेतली आहे महायुद्धापूर्वी, १९१३-१४ सालीं, युरोप खंडांत अशाच प्रकारचा परिस्थिति निर्माण झालेली होती. तेथील राष्ट्रांचे परस्परविरोधी गट पडून झुळक कारणारून युरोपात युद्धाचा वणवा पेटला आणि त्याच्या ज्वाला सर्व जगभर पसरल्या. शस्त्रसन्ध्यास, जागतिक शांतता आणि राष्ट्रसंघाचे तडजोडीचे प्रयत्न ह्यासंबंधात प्रगति होण्याचे एवजी अलीकडे पीछेहाट होत चालली आहे स्वतःवर शेजारी राष्ट्रांचा आघात होणार या जर्मनीच्या समजुतीस काय आधार आहे हें समजणें कठिण आहे बावीस वर्षांमार्गे जर्मनीनें निमित्त साधून फ्रान्सवर हल्ला केला, तसाच डाव तें राष्ट्र सध्या खेळत आहे आणि येनकेन प्रकारेण आपलें घोटें पुढें दामटण्याचा त्याचा बेत आहे असे मानण्यास जागा आहे. इटलीची अंबिसीनियारिील स्वारी, फ्रान्स व रशिया ह्यांचा परस्पर स्नेह, स्पेनमध्ये भडकलेला कल-हामि, राष्ट्रसंघाचें दौर्बल्य इत्यादि गोष्टींची अनुकूलता पाहून जर्मनी आपल्या महत्वाकांक्षेचा डाव खेळत आहे, असें दिसतें. समाजसत्तावादी व फॅसिस्ट राष्ट्रे असा जो भेद युरोपात निर्माण झाला आहे, त्याचा फायदा घेण्याचाहि जर्मनीचा व इटलीचा विचार असल्याचें अनुमान अलीकडील घडामोडींवरून स्पष्ट निघतें

ह्या वणव्यामध्ये स्वतःचें संरक्षण व्हावें आणि प्रसर्गी दुसऱ्यावर आघात करता यावा ह्या हेतूनें जर्मनीनें जय्यत तयारी चालविली आहे. आधुनिक युद्धांत नुसत्या सेना व शस्त्रां

ह्याची अनुकूलता असून चालत नाही अन्नसामुग्री व कच्चा माल यांचा भरपूर पुरवठा नसेल तर अत्यंत शूर शिपायांसहि माघार घ्यावी लागते असा अनुभव जर्मनीस महायुद्धात आलेला आहे. प्रबळ शत्रु आपलें अन्न व कच्चा माल तोडून आपणास शरण यावयास लावतो आणि त्याच्यापुढें शूर शिपाइगिरी व्यर्थ ठरते, हा बोध त्या राष्ट्रानें घेतला अग्रे म्हणून, असल्या जरूरीच्या मालाच्या परराष्ट्रातून होणाऱ्या आयातीवर अवलंबून रहावयाचें नाही आणि तो माल शत्रुपक्षावर आपल्या देशात उत्पन्न करावयाचा असें जर्मनीनें ठरविलें आहे ह्या योजनेमुळे जनतेस पोसण्याची जबाबदारी जर्मनीतल्या नात्सी राज्यकर्त्यांनी स्वतःच्या शिरावर घेतली असून, मालाचें उत्पादन, त्याची आयात, विभागणी, बाजारभाव, वस्तुचा उपभोग इत्यादि बाबींचें नियंत्रण करणें त्यास आवश्यक झालें आहे ह्याचा परिणाम असा झाला आहे कीं जर्मन राष्ट्राची आर्थिक घटना साफ बदलून गेली आहे. व्यक्ती व सहकारी सस्थाहि ह्या नवीन योजनेच्या भोवत्यात सापडल्या असून त्यास अधिकाऱ्यांच्या आज्ञेप्रमाणें लहानमोठ्या सर्वच गोष्टींत वागावें लागत आहे. आर्थिक व्यवहारांतलें मामुली स्वातंत्र्य नष्ट झालें आहे आणि हुकूमशाहीच्या तंत्रानें व्यापार व औद्योगिक हालचाली व्हाव्या लागत आहेत.

राष्ट्राची अंतर्गत आर्थिक घटना बदलण्याचा परिणाम आंतरराष्ट्रीय व्यापारावर होणें सहाजिकच आहे. राजकीय उद्देश डोक्यापुढें ठेवून राष्ट्रें आर्थिक व्यवहाराचें नियमन करीत असल्यानें अर्थशास्त्राचे मामुली सिद्धांत त्यास लागू पडतनासे झाले आहेत बाहेरच्या बाजारात स्वस्तात स्वस्त माल मिळेल तो आयात करावा आणि ज्यास्तीत ज्यास्त किंमत मिळेल तेथे परदेशात आपला माल विकावा हा साधा व सीधा व्यवहार आता अशक्य झाला आहे. कोणता माल लोकानीं बनवावा आणि वापरावा हें सरकारनें सक्तीनें ठरवणें आर्थिक नियमाच्या चौकटीत बसत नाही, आणि एका राष्ट्रानें स्वयसिद्धतेचें व्रत आचरण्यास प्रारंभ केला असता इतराना आपली आर्थिक पद्धती त्या तत्वास जुळती करून घेणें भाग पडतें. म्हणजे, स्वतःच्या इच्छेप्रमाणें आणि शक्तीप्रमाणें आर्थिक व्यवहार करून ससार चालवण्याची व्यक्तींची चिरपारिचित पद्धति येथें संपते आणि सामुदायिक हिताच्या अनुरोधानें राज्यकर्ते ठरवतील त्या मार्गाचा अवलंब सर्वास करावा लागतो. सरकार झालें तरी त्यास नैसर्गिक मर्यादेपुढें नमावेंच लागतें, हें खरें आहे तथापि, उच्च राष्ट्रीय ध्येयाप्रीत्यर्थ जनतेस स्वार्थत्याग करावयास लावून राज्यकर्ते त्या मर्यादेत आपलें विशिष्ट धोरण आणून बसवतात. दुकानदारी करणाऱ्या सहकारी सस्थास जर्मनीमध्ये राष्ट्रीय सरकारनें निश्चित केलेल्या आर्थिक योजनेप्रमाणें पदार्थांचें उत्पादन व विक्री ह्या विषयींची व्यवस्था करावी लागत आहे, हें त्याच्या वृत्तपत्रांवरून दिसून येतें. जर्मनीसारख्या राष्ट्राच्या स्वयंपूर्णतेच्या धोरणामुळे ग्रेटब्रिटन वगैरे राष्ट्रांच्या व्यापारास निराळें वळण लागणें अपरिहार्य झालें असून आपापल्या जनतेच्या आर्थिक हिताचें योग्य रक्षण करण्याची जबाबदारी त्यांच्यावर येऊन पडली आहे आर्थिक व्यवहाराबाबत योजनात्मक धोरण आसण्याची आवश्यकता सर्व राष्ट्रांस आज भासत आहे ह्याचें रहस्य वरील विवेचनावरून ध्यानात येईल शांततेच्या काळातलें अर्थशास्त्र व आर्थिक व्यवहार ह्यास सध्या जगांत जागा नाही, आणि ही परिस्थिति काही वर्षे टिकल्यास अर्थशास्त्रास नवीन वळण लावावें लागेल असा रंग दिसत आहे.

सुबक वेष्टनामुळे मालाचा उठाव कसा होतो ?

बाजारांत विकल्या जाणाऱ्या सावण, सिगारेट्स, इत्यादि जिनसा सुबक व सोईस्कर वेष्टनांतून विकण्यांत येतात, ह्याची सर्वांत माहिती आहेच. ह्या वेष्टनाचें मुख्य कार्य आतील वस्तूचें संरक्षण करणें, हें असतें. ती वस्तु विकली जाण्यास सहाय होणें हें त्याचें दुय्यम काम समजलें पाहिजे. एकाच दर्जाच्या व किंमतीच्या दोन जिनसांपैकी सोईस्कर व मोहक पॅकिंगमधील जिन्नस ज्यास्त लवकर खपतो. चिवड्याचा पुढा हें सोयवार पॅकिंगचें उदाहरण चटकन पटण्यासारखें आहे. देशी मालास परदेशी मालाशी टक्कर थावी लागते, ती यशस्वी होण्यास पॅकिंगकडे विशेष लक्ष पुरवणें अगत्याचें आहे. कित्येक कारखानदारास ह्या गोष्टीकडे दुर्लक्ष केल्यामुळे ठोकर बसलेली आहे.

वेष्टनावर जाहिरातीचा मजकूर प्रसिद्ध करणें फारच सोईचें असतें. त्याबाबत वेगळा खर्च पडत नाही. सहज उपलब्ध होणाऱ्या जागेचा उपयोग करून घेण्याचाच केवळ हा प्रश्न आहे. वर्तमानपत्रांतील जाहिरात वाचकाचे नजरेस येते, त्यावेळीं जिनसा खरेदी करण्याच्या तंत्रांत वाचक असेलच असें नाही. तथापि, दुकानामधील गिन्हाइक खरेदीसाठीच बाहेर पडलेलें असतें आणि पॅकिंग व वस्तु ह्यांच्या साभिध्याचा त्याचे मनावर तात्काळ परिणाम होतो. ह्या पॅकिंगवरील चित्राची व अक्षरांची रचना त्या विषयातील तज्ञाकडून करून घेणेंच अखेर फायद्याचें ठरते. कारण, पॅकिंगवर होणाऱ्या खर्चात बचत कशी करता येईल आणि पॅकिंगमुळे खप कसा वाढवता येईल, ह्याची त्यास माहिती असते दुकानांत वस्तु माडून ठेवतात, त्यावेळीं गिन्हाइकाचे नजरेस कोणती बाजू पडेल, ह्याचा विचार करूनच पॅकिंगची योजना केली पाहिजे. केवळ एकाच बाजूने पॅकिंग सुबक असून भागणार नाही सारांश, ह्या प्रश्नाचा पूर्ण-विचार व अभ्यास केला पाहिजे. कपाटात माडून ठेवलेल्या पॅकिंग-बंद जिनसा लावूनच गिन्हाइकाचे दृष्टीस पडतात, तेव्हा एका फुटावरून सुबक दिसणारे पॅकिंग लोकांचें लक्ष वेधण्यास उपयोगी पडणार नाही; लावूनहि तें आकर्षक वाटलें पाहिजे.

पॅकिंगवर मालाचें व कारखानदाराचें नांव, रंग, गुण व स्वाद, आकार व वजन, किंमत, ह्या गोष्टी जरूर थाव्यात जिन्नस वापरण्याची माहितीहि छापण्यास हरकत नाही, परंतु ती सली अगर पाठीवर असावी, म्हणजे पॅकिंगचा उठाव कमी न होता गिन्हाइकाचें समाधान होतें. “स्थापना सन १९०५”, “खास आमच्या देसरेसेखाली बनविलेले”, “हजारो प्रशस्ति पत्रकें मिळालेले” इत्यादि वाक्यानी जागा भरून काढल्यास विशेष फायदा न होतो लहान टाईपानें मजकुराची खिचडी मात्र होते.

मालास वेष्टनावरील चित्रांनीं शोभा आणण्याचा प्रघात बराच रूढ आहे. धोतरजोड्यांवरहि रंगित चित्रें चिटकविलेलीं दिसून येतात आंतील मालाचे गुण बाहेर उठून दिसावेत, ह्या हेतूने कित्येक वेष्टनाची रचना केलेली असते लेबलांवरील चित्रांचा गिन्हाइकावर होणारा परिणाम-मालाच्या प्रतीवर व गिन्हाइकांच्या मनोवृत्तीवर व शैक्षणिक दर्जावर अवलंबून राहिल, हें उघड आहे. सुबक व रेखीव पॅकिंगमुळे मालाचा उठाव होण्यास सहाय होतेंच. त्याबरोबरच, दुकानात व घरांमध्ये आनदाचें व प्रसन्न वातावरण निर्माण होईल आणि त्यामुळे समाजाची सेवाहि घडेल, असें म्हणण्यास हरकत नाही.

घरगुती नोकरांचा प्रश्न

पाश्चात्य देशांतील उच्च रहाणीचा दाखला

लोकांत दारिद्र्य व बेकारी पसरली असताहि घरगुती काम करणारे स्वयंपाकी, वाढपे, मोलकरणी व इतर नोकर मिळणें कठिण पडतें, ह्याचा अनुभव हिंदुस्थानाप्रमाणें इतर देशांतहि येत आहे. ह्या संबंधांत जरूर ती चौकशी करून अडवाल सादर करण्याकरतां वाय. डब्ल्यू. सी. ए. नें एक कमिटी नेमली होती. ह्या कमिटीनें ग्रेटब्रिटन, अमेरिका जर्मनी, रशिया, इत्यादि देशांतील परिस्थितीचें सूक्ष्म निरीक्षण केलें व त्याचें सार म्हणून घरगुती नोकराच्या कामाबाबत एक नमुन्याचें करारपत्र तयार केलें. इतर ठिकाणीं काम करतांना नोकरास आपल्या दास्यत्वाची पत्रेपदीं जाणीव होत नाही, ती घरकामांत होते ही प्रस्तुत प्रश्नांतील अत्यंत महत्त्वाची तक्रार असून ती पूर्णपणें दूर होणें कठिण आहे, असें कमिटीस वाटतें. पाश्चात्य सुधारलेल्या देशांतील घरकाम करणाऱ्या नोकरांच्या अपेक्षा काय आहेत, ह्याची कल्पना कमिटीनें सुचविलेल्या करारपत्रकावरून घेण्याजोगी आहे म्हणून, सदर पत्रकांतील प्रमुख अटींचा निर्देश येथें केला आहे:—

(१) कामाचे कमाल तास रोजी १० अगर आठवड्यांतून ६०.

(२) ह्या मर्यादेपुढें काम करावें लागल्यास वेळेच्या अगर पैशाच्या स्वरूपात जादा मोबदला.

(३) दर आठवड्यास दोन संध्याकाळ अगर एक संबंध दिवस सुट्टी. एका वर्षाच्या नोकरांनंतर १४ दिवसांची पगारी रजा. पगार न दिल्यास रेल्वेभाडें

(४) रात्रीचे कमीत कमी ९ तास असड विश्रांति.

(५) चालू दरानें पगार.

(६) पुरेसे कसदार अन्न, निजण्याची स्वतंत्र सोय, स्नान-गृहाचा उपयोग करण्याची मुभा व मित्र वगैरे आल्यास त्याचा आदरसत्कार करण्यास स्वातंत्र्य.

(७) पगार आठवड्यानें अगर महिन्यानें मिळत असेल त्या प्रमाणें नोकरा सोडताना आठवड्याची अगर महिन्याची नोटीस. ही अट उभयपक्षी बंधनकारक.

(८) नोकरा सोडतांना किती दिवस व कोणत्या स्वरूपाचें काम केलें हें सागणारें सर्टिफिकेट देण्याची मालकावर जबाबदारी.

(९) आरोग्य व अपघात ह्याबाबत विम्याची तरतूद. ह्या संबंधातील खर्चाची दोन बाजूंमध्ये निमेषित वाटणी.

इतर व्यवसायांतील कामाचे बरोबरीच्या दर्जास घरगुती काम यावें, ह्या हेतूनें वरील सूचना करण्यात आल्या आहेत. पाश्चात्य देशांतील रहाणीचें मान किती उच्च दर्जाचें आहे आणि कनिष्ठ समजल्या जाणाऱ्या नोकरांची परिस्थिति हिंदुस्थानातील उच्च व मध्यम वर्गातील लोकांपेक्षांहि किती चांगली असते, ह्याची कल्पना उपरिनिर्दिष्ट अटीवरून येईल व आर्थिक आणि सामाजिक प्रगतीस आपल्या देशांत अद्याप किती वाव आहे, हें स्पष्ट दिसून येईल.

“WRITE to the Dawn of India Life Insurance Company, Ltd. Poona, concerning Pigmy & Monthly Income Deposit Schemes.”

स्फुट विचार

शेअर बाजारातील कारवायांची दंगल

शस्त्रास्त्राचा पुरवठा आणि विशेषतः वैमानिक दलाची सामुग्री वाढवण्यासाठी कित्येक कोटि रुपयांचा खर्च करण्यास ब्रिटिश सरकारने इंग्लंडमध्ये प्रारंभ केला आहे. ह्या मालाशी प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष संबंध असलेल्या सर्वच उद्योगधंद्यास तेजी आली आहे. पोलाद व लोखंड आणि त्यापासून तयार होणारा माल ह्याच्या किंमती चढल्या आहेत आणि मंडळ्याच्या भागाचे भावहि वर गेले आहेत. पोलादास तेजी आल्याकारणाने हिंदुस्थानात टाटा कंपनीने आपल्या किंमती चढवल्या आहेत आणि ह्याचा परिणाम कंपनीस चांगला नफा मिळण्यात होण्याची अपेक्षा असल्याने तिच्या भागाच्या किंमतीहि चढल्या आहेत हा कार्यकारण संबंध साहजिक आहे असे मानण्यास हरकत नसली तरी टाटा कंपनीच्या भागाच्या किंमतीत गेल्या आठवड्यात जो विलक्षण चढ झाला आहे तो स्वाभाविक आहे असे म्हणता येत नाही शेअर बाजारातील काही जुगारी वृत्तीच्या धंदेवाल्यांच्या कारवाईची ही घटना असल्याने त्यांच्या व्यवहाराचे दुष्परिणाम अनेकांस भोगावे लागण्याची भीति आहे टाटा आयर्न अँड स्टील कंपनीच्या डिफंड भागाच्या किंमती उच्च उड्या मारीत हवेंत गेल्या आहेत. ह्या भागाची दर्शनी किंमत ३० रुपये आहे दोन महिन्यांमार्गे त्याचा बाजारभाव ८२५-८५० रुपये होता. गेल्या आठवड्यात तो १११०, ११४५ व ११७५ ह्या क्रमाने वर उडत गेला. टाटा कंपनीचे ऑडिटरनी भागाची मूळ किंमत ७५ रुपये आहे ती बाजारात चढत चढत १५० रुपयावर गेली होती दोन महिन्यांमार्गे त्याचा भाव २०० च्या घरांत होता, तो गेल्या आठवड्यात २९३ वर गेला. इतर काही भागाच्या किंमतीवरहि ह्या तेजीच्या परिणाम झाला आहे सरकारी कर्ज-रोखे, सोने व चांदी ह्या भानगडीपासून अर्थात अलिप्त आहेत रोखे बाजाराचे अध्यक्ष, मि. श्रॉफ, ह्यांनी वर वर्णिलेल्या कारवायाबाबत भयसूचना दिली आहे आणि दलाल लोकांस सावधगिरीने व काळजीकाट्याने आपले व्यवहार करण्यास निश्चून सांगितले आहे क्लिफायटर्स रीतीने पैसे गुंतवू इच्छिणाऱ्या सामान्य जनतेने असल्या प्रसर्गा विशेष सबरदारी घेणे अगत्याचें आहे. धंदेवाल्यांचा खेळ होईल, पण आपले भलतेच नुकसान होईल हें लोकांनी लक्ष्यात ठेवावे.

स्टॉक एक्सचेंज कमिटीच्या कामास प्रारंभ

मुंबई येथील रोखे बाजारातील व्यवहारपद्धतीची चौकशी करून तिच्या सुधारणेचे उपाय सुचविण्याकरिता मि. मॉरिसन ह्यांच्या अध्यक्षतेखाली एक कमिटी नेमण्यात आली आहे ह्या कमिटीचे कामकाजास गेल्या आठवड्यात सुरवात झाली आणि त्याच सुमारास स्टॉक एक्सचेंजमधील "बैला"च्या म्हणजे विशिष्ट भावाने रोखे खरेदून ते चढीच्या भावाने विकू पहाणाऱ्या दलालाच्या कारवाईचे जणू काय एक प्रात्यक्षिकच घडून आले आहे टाटा स्टील कंपनीचे 'डिफंड' भाग सुमारे ११० रुपयांनी एकदम चढले व त्याचा परिणाम इतर भागावरहि झाला. युरोपातील युद्धनिषेधक बातम्याचा फायदा घेऊन, "बैला"नी बाजारात धुमाकूळ घातला अशा तऱ्हेच्या सट्टेबाजीस आळा बसावा आणि बाजारातील व्यवहार पद्धतशीर रीतीने सुनियंत्रित चालवे,

ह्या हेतूने जरूर ती बंधने सुचविण्याकरिता नेमण्यात आलेल्या चौकशी-कमिटीस प्रस्तुत सट्टेबाजीचे प्रकरण बोधप्रद होईल, ह्यात सशय नाही रोख्याचे अगर भागाचे किंमतीत कृत्रिम चढ-घट घडवून आणणाराच्या व्यवहारावर नियंत्रण असणें जरूर आहे. स्टॉक एक्सचेंजच्या डायरेक्टरास ह्या बाबत सध्या विशेष अधिकार नाहीत, असे सांगण्यात येतें चौकशी कमिटी ह्या सर्व प्रश्नांचा विचार करीलच.

मुंबई चेंबर ऑफ कॉमर्सच्या सूचना

स्टॉक एक्सचेंज चौकशी कमिटीकडे मुंबई चेंबर ऑफ कॉमर्सने आपले म्हणणे लिहून पाठवले आहे, त्यात रोखे बाजाराच्या व्यवहारासंबंधी दोन-तीन उपयुक्त सूचना करण्यात आल्या आहेत. वायद्याच्या करारास चेंबरचा विरोध नाही, तथापि, कराराची पूर्तता मासिक असण्याचे ऐवजी ती करण्याचे दिवस महिन्यातून दोनदा असावेत अशा तिचा आग्रह आहे. खरेदीचा अगर विक्रीचा करार करण्याचा व सेटलमेंटचा अगर वळणाचा दिवस ह्यामध्ये जेवढे अंतर कमी असेल, तितका सट्टेबाजीस कमी वेळ मिळेल, हें उघड आहे त्यामुळे, पैसे गुंतविण्याची खरी इच्छा असणाराच्या हिताचेंहि संरक्षण होईल रोख्याची व भागाची विक्री अगर खरेदी जमवून देणाऱ्या दलालांस किती कमिशन मिळावे, ह्या संबंधी सध्या काहीच नियम नाहीत, ते करण्यात यावेत, अशी चेंबरची दुसरी सूचना आहे. दलालांमध्ये कमिशनबाबत स्पर्धा लावून आपले काम जवळ जवळ फुकट करवून घेणारे सट्टेबाज अनेक आढळतात ह्या कारणाने व्यवस्थित धदा करणाराचें नुकसान होतें आणि रोखेबाजारावरहि त्याचा अनिष्ट परिणाम होतो. दलालामधील ही स्पर्धा थांबवावी आणि त्याच्या कमिशनचे किमान दर ठरवून देण्यात यावे, असे चेंबरने सुचविलें आहे. रोखेबाजारास असलेल्या सुट्ट्या कमी करण्यात याव्या, अशीहि चेंबरची सूचना आहे चौकशीकमिटीकडे इतर व्यापारी सस्थांचें म्हणणे लिहून पाठवले जाईल, ते सर्व समजून घेऊन कमिटी आपल्या शिफारसी करील. ह्यासाठी तिने एक प्रश्नालिका तयार केली आहे आणि तिला उत्तर देणें माहितगारास व धंदेवाल्यास सोयीचें होणार आहे.

संरक्षक जकाती-स्वदेशी कांचेचा घदा

जकातीची पद्धति, प्राप्तीवरील कर, राष्ट्रीय उत्पन्न, रेलवेज व मोटारी ह्याची स्पर्धा आणि हुंडणावळीचे दर व व्यापार ह्याचा परस्पर-संबंध हे विषय आम्हा येथें भरलेल्या अखिल भारतीय आर्थिक परिषदेपुढें चर्चेसाठी निवडण्यात आलेले होते सुल्या व्यापाराचें तत्व सर्वसामान्य रीतीने मान्य होण्यासारखें असलें तरी जगाच्या सध्याच्या परिस्थितीत राष्ट्रीय उद्योगधंद्याच्या संरक्षणासाठी जकाती बसवून व्यापाराचें नियंत्रण करणें अपरिहार्य आहे, असे मत परिषदेत व्यक्त करण्यात आलें हिंदी सरकार, टारिफ बोर्डांने संरक्षक जकातीची शिफारस केली असताहि आपल्या स्वतःच्याच कलाप्रमाणें तिची बळवण करतें आणि ह्या रीतीने कित्येक स्वदेशी धंद्यास जरूर असलेलें सहाय मिळत नाही अशी तक्रार करण्यात आली. चौदा वर्षांमार्गे फिस्कल कमिशनने औद्योगिक संरक्षणासंबंधानें ज्या अटी नमूद केल्या आहेत, त्याचा विचार सरकार अत्यंत आकुंचित दृष्टीने करित असतें, हें अर्थशास्त्रदृष्ट्याहि समर्थनीय नाही. उदाहरणार्थ, एखादा प्राथमिक अवस्थेतला घदा संरक्ष-

णाच्या सहाय्याने काही वर्षांत यशस्वी होण्यासारखा असल्यास त्यास लागणारा सर्व कच्चा माल हिंदुस्थानात विपुलतेने उपलब्ध असला पाहिजे, ह्या फिस्कल कमिशनच्या शर्तीवर विशेष जोर देण्यात वास्तविक हशील नाही मालास देशात चांगली मागणी असून कालांतराने तो स्वस्त विकला जाण्याची शक्यता दिसून आल्यास, त्याच्या उत्पादनास लागणारी कच्ची द्रव्ये अशातः बाहेरून आणावी लागली तरी हरकत वस्तुतः नसावी हिंदी काचेच्या धंद्यास सरक्षण देण्यात आले नाही, ह्याचें प्रमुख कारण, त्यास लागणारी सोडा-अॅश बाहेरून आणावी लागते, हें आहे असें सर कारनें सांगितले परंतु इतर देशात, कित्येक द्रव्ये पर टिकणाहून आणावी लागली तरी दुसऱ्या बाबतीतली परिस्थिति अनुकूल असल्याकारणानें धंदे ऊर्जितावस्थेस येऊ शकतात, असा अनुभव आहे ह्या सर्व गोष्टी लक्षात घेऊन टारिफ बोर्डांनै स्वदेशी काचेच्या धंद्यास सरक्षण द्यावें असें सुचवले असता ती शिफारस हिंदुस्थानसरकारनें अमान्य केली, हें योग्य झालें नाही, असा अभिप्राय आर्थिक परिषदेत व्यक्त करण्यात आला.

शेतकऱ्यांची मिळकत वाढली पाहिजे

हिंदुस्थान हा कृषिप्रधान देश असल्यामुळे आर्थिक मंदी दूर होऊन शेतकऱ्यांची स्थिति सुधारण्यास त्याची कमाई वाढणे जरूर आहे शेतकऱ्यांची मिळकत शेतीच्या मालाचें उत्पादन व त्याचे बाजारभाव ह्यावर सर्वस्वी अवलंबून आहे गेल्या सहा वर्षांत बाजारभाव इतके उतरले आहेत की, माल कितीहि पिकला तरी शेतकऱ्याच्या पदरात त्याच्या ससारास आवश्यक असलेला पैसा पडत नाही ब्रिटिश सरकारानेद्वारास आपला माल हिंदुस्थानात खपावा असें वाटते आणि हिंदी शेतकऱ्याची कमाई घटल्यानें उत्पन्न झालेल्या त्याच्या मार्गांतल्या अडचणीची त्यास जाणीव आहे ब्रिटिश सरकारचे ह्या देशातले व्यापारी प्रतिनिधी, सरटॉमस ॲन्डस्कोफ, ह्यानी आपल्या १९३५-३६ सालाविषयीच्या अहवालात ह्या गोष्टीवर विशेष जोर दिला आहे. त्या साली बाजारभावात किंचित चढ झाल्याबद्दल त्यांनी समाधान व्यक्त केले आहे त्यांनी दिलेल्या आकड्यावरून असे दिसते की, हिंदुस्थानाप्रभून बाहेर जाणाऱ्या मालाच्या किमती थोड्या चढत आहेत आणि परदेशातून येणाऱ्या मालाचे भाव उतरत आहेत परदेशी माल स्वस्त होऊन हिंदी मालास येणारा भाव चढणे ही दुहेरी गोष्ट प्रगतीची निदर्शक आहे असें त्याचें म्हणणे आहे बाजारभावाचे कलकत्त्याचे आकडे घेतले तर असें दिसून येते की, १९१४ सालच्या किमती १०० होत्या असें कल्पिल्यास त्याच्या मानानें १९३५ मार्चमधला एकूण बाजारभावाचा सरासरीचा आकडा ८७ होता, तो १९३६ मार्चमध्ये ९१ झाला म्हणजे, थोड्या प्रमाणात का होईना, बाजारभावात चढण्याची प्रवृत्ति दिसून आली हिंदुस्थानात येणाऱ्या व येथून बाहेर जाणाऱ्या मालाच्या किमतीचा उल्लेख वर केला आहे त्याचे बाबतीतील तुलनात्मक आकडे खाली दिले आहेत —

जुलै १९१४ चे भाव = १००

बाहेर जाणारा माल आत येणार माल

१९२९ (सप्टेंबर)	१३३	१५०
१९३१ (डिसेंबर)	८३	१२४
१९३२	६९	११५
१९३३	७३	११२
१९३४	७६	१०९
१९३५ (मार्च)	७५	१०८
१९३६	८२	१०५

श्री वैकुण्ठराय मेथा ह्यांचा अभिप्राय

टाइम्स ऑफ इंडियाच्या प्रतिनिधीस दिलेल्या मुलाखतीत, प्रातिक सहकारी बँकेचे मॅनेजिंग डायरेक्टर, श्री. वैकुण्ठराय मेथा, ह्यांनी रिझर्व्ह बँकेने शेतीच्या धंद्यास भाडवल पुरविण्याच्या व्यवस्थेबाबत रिपोर्ट प्रसिद्ध केला आहे, त्यावर आपला प्रतिकूल अभिप्राय व्यक्त केला आहे 'शेतकऱ्यास पैसा कर्जाऊ देऊन तो वेळीं वसूल करण्याचें काम किती अवघड आहे आणि प्रचलित मदीच्या अडचणीच्या परिस्थितीतहि सहकारी बँका तें करूं करीत आहेत, ह्याची योग्य जाणीव रिझर्व्ह बँकेस नाही तिनें केलेल्या सूचना सध्याहि अमलात आहेत परंतु हिंदी शेतकऱ्याची आर्थिक स्थितीच इतकी हलाखीची आहे की, ती सुधारण्यासाठी हेतुपुरःस्सर उपाय योजल्यावाचून प्रगति होणें अशक्य आहे. प्रातिक सरकार व सहकारी सस्था ह्याचेवर सर्व जबाबदारी टाकून रिझर्व्ह बँक मोकळी झाली आहे आणि स्वतःच्या अंगावर कोणतेंच विधायक कार्य तिनें घेतलेले नाही शेती व कारखानी धंदे ह्यामध्ये मूलग्राही फरक आहे, तो लक्षात घेऊनच रिझर्व्ह बँक व सरकार ह्यांनी शेतकरीवर्गाच्या हितार्थ खास योजना आखून त्यांची अमलबजावणी केली पाहिजे.' वरील आश्याचें मत श्री वैकुण्ठराय ह्यांनी व्यक्त केले आहे, तें आम्हीं "अर्थात" प्रकट केलेल्या प्रस्तुत विषयावरील विचारास सर्वस्वी धरून आहे हें चाणाक्ष वाचकाच्या ध्यानात सहज येण्यासारखें आहे

झारापकर टेलरिंग कॉलेज, पुणे

वरील सस्थेस प्रो काळे ह्यांनी गेल्या आठवड्यांत भेट देऊन तेथील शिक्षणाचें काम पाहिलें व विद्यार्थ्यांस उपदेशाचे चार शब्द सांगितले प्रचलित शिक्षणक्रमास व्यावहारिक वळण देण्याविषयीची चर्चा चोहोंकडे चालली असता झारापकरबधुंनी आपल्या सस्थेच्याद्वारे हा प्रश्न सोडवण्यास प्रत्यक्ष सहाय्य केलें असल्याबद्दल प्रो. काळे ह्यांनी समाधान व्यक्त केलें आणि विद्यार्थ्यांनी नवीन धंद्याचा मार्ग स्वीकारण्याचें औचित्य व धैर्य दाखविलें आहे त्याबद्दल त्याचें अभिनंदन केलें हस्तकौशल्याबरोबर पद्धतशीरपणा व वक्तशीरपणा हे गुण ह्या धंद्यात पडूं इच्छिणाऱ्या तरुणांनी आपल्या अंगी आणले पाहिजेत आणि गिऱ्हाइकाची मर्जी सपादन करण्याचा यत्न करून केला पाहिजे असें त्यांनी सांगितले काळाच्या ओघाबरोबर शिवण कामाच्या धंद्याचें महत्त्व वाढत आहे आणि लोकांच्या बदलणाऱ्या अभिरुचीस अनुसरून हिंदी धंदेवाल्यांनी वागणें जरूर आहे असें म्हणून झारापकर बधुंनी चालविलेल्या संस्थेचा व्यवस्थित व पूर्ण फायदा विद्यार्थ्यांनी घ्यावा असा उपदेश वक्त्यांनी केला व सस्थेस सुयश चितिलें.

डेकन टॉकीजचें उद्घाटन

फर्ग्युसन कॉलेज रोडवर मान्याच्या जागी श्री धारे ह्यांनी सोइस्कर असें सिनेमागृह बांधलें असून श्री. वाळासाहेब पेंडसे ह्यांनी त्यात बोलपट दाखवण्याचें काम आपल्या अंगावर घेतलें आहे ह्या डेकन टॉकीजचा उद्घाटन समारंभ श्री. तात्यासाहेब केळकर ह्यांच्या हस्ते गेल्या शनिवारी झाला लडकीपुलाच्या उत्तरभागात अलीकडे विस्तृत बसाहत झाली असून त्या बाजूस अनेक शिक्षण व व्यायाम सस्था आहेत ह्या बाजूस रहाणाऱ्या लोकास नवीन सिनेमागृह विशेष सोयीचें वाटेल ह्यात शंका नाही. पुण्यामध्ये आता अनेक टॉकीज प्रस्थापित झाल्या आहेत आणि स्थानवैशिष्ट्य व दाखविले जाणारे बोलपट ह्यांचें वैशिष्ट्य याचें योगानेंच त्याचेकडे प्रेक्षक आकर्षले जाणार हें उघड आहे

तंबाखू

तंबाखूची सवय मूळ अमेरिकेंतून युरोपांत गेली तेव्हा धूम्र-पान हा गुन्हा समजण्यात येत असे व त्यास कडक शासन करण्यात येई हळु हळु ही समजूत दूर होऊन तंबाखूच्या सवयीचा चोहोंकडे प्रसार झाला तरीहि इतर निषिद्ध पदार्थांप्रमाणे तंबाखूवर भारी कर बसवण्यांत येई चैनीची वस्तु म्हणून ती आज कराचा विषय बनली आहे अठराव्या शतकात चिलीम, (पाइप) एकोणिसाव्यात जुड्डा (सिगार) व विसाव्यात विड्या (सिगारेट) अशा क्रमाने तंबाखूच्या शोकाची उत्क्रांति देशात झालेली आढळते. तथापि, हॉलंड व ग्रेटब्रिटन ह्या देशामध्ये चिलमीचे स्थान सिगार-सिगारेट्सनी पूर्णत्वाने हिरावून घेतलेले नाही उष्ण प्रदेश तंबाखूच्या उत्पत्तीस विशेष अनुकूल असले तरी कित्येक शीत प्रदेशातहि तिच्या लागवडीचा शिरकाव झालेला आहे आधुनिक शास्त्रीय शोध व सुधारणा ह्याचा उपयोग ह्या कार्मी करण्यात आला आहे रोपे लावण्यापासून ते तंबाखू बाजारात येईपर्यंत ज्या अनेक कृती कराव्या लागतात त्या निरनिराळ्या देशात थोड्या भिन्न आहेत

* * *

सिगार व सिगारेट बनवण्याची यंत्रे लहान-मोठ्या कारखान्यात प्रस्थापित होऊन हा धंदा अलीकडे फार मोठ्या प्रमाणावर चालत आहे ह्या कारखान्यातली बहूक सर्व क्रिया यंत्रे करतात व त्यात मनुष्याचा हात लागण्याचा प्रसंग फारच थोडा येतो दर तासास अर्धा लक्ष सिगारेट बनवणारी यंत्रे वापरण्यात येतात व त्यामध्ये रोजी पाच लक्ष सिगारेट्स तयार होतात ह्या राक्षसी कारखान्यात प्रचंड प्रमाणावर उत्पादन होऊ लागल्यामुळे जर्मनीत लहान-सहान धंदेवाल्याची ताराबळ उडाली, आणि शेवटी ह्या सर्वांचे एकीकरण होऊन अनिष्ट स्पर्धेस आळा घालण्यात आला इतर देशामध्ये ह्या धंद्याचे संधीकरण (कार्टेल) होणे अपरिहार्य झाले असून, ते आंतरराष्ट्रीय स्वरूपाचेहि बनले आहे

* * *

महायुद्धानंतरच्या काळात तंबाखूचे जागतिक उत्पादन झपाटून वाढले असून तिच्या लागवडीचे क्षेत्र दुप्पट झाले आहे. गेल्या वीस वर्षांत तंबाखूचे सवध जगातले पीक दहा लक्ष टनापासून वीस लक्ष टनाच्यावर चढले आहे हिंदुस्थानात सहा लक्ष, अमेरिकेंत पांच लक्ष, पूर्व एशियात पाच लक्ष, ब्राझीलमध्ये एक लक्ष टन ह्याप्रमाणे उत्पादनाची वर्गवारी असून ग्रीस, तुर्कस्थान बल्गेरिया ह्या देशाचाहि जागतिक उत्पादनात त्याच्या आकाराच्या मानाने चांगला हिस्सा आहे जगातील तंबाखूच्या व्यापाराची उलाढाल सात वर्षांपासून सहा लक्ष टनाच्यावर होत होती, ती आर्थिक मदीमुळे पाच लक्ष टनावर उतरली आहे ह्या व्यापाराची किंमतहि त्याच अवधीत दीडशे कोटि रुपयावरून पन्नास कोटीपर्यंत घसरली आहे गेल्या दोन वर्षांत हा व्यापार पुन्हा वर ढोकें काढू लागला आहे व त्यात थोडीशी वाढ झालेली दृष्टोत्पत्तीस येत आहे तंबाखूच्या आयातीत ग्रेटब्रिटनचा नंबर पहिला असून तिचा आकार एक लक्ष टन इतका आहे. त्याच्या सालोसाल जर्मनीची आयात ऐशी-नव्वद हजार टन आहे. स्पेन व हॉलंड ह्याची आयात जर्मनीच्या निम्नाने आहे तंबाखूची निर्गत करण्यांत अमेरिकेचा नंबर पहिला असून तिचे वजन पावणेदोन लक्ष

टनाच्यावर आहे ग्रीसमधून अर्धा लाख टन, क्यूवामधून तसि हजार, बल्गेरियातून पचवीस हजार व ब्राझीलमधून बावीस हजार टन तंबाखू परदेशात जाते

हिंदी तंबाखूची निर्गत

युद्धापूर्वीची सरासरी	१९३५-३६		
वजन	किंमत	वजन	किंमत
२३ कोटि पौड ३७ लक्ष रु		३ कोटि पौड	९२ लक्ष रु.
*	*	*	*

तंबाखूच्या उत्पादनाचे बाबतीत जगातील राष्ट्रामध्ये हिंदुस्थानचा दुसरा नंबर लागतो. हिंदी तंबाखूची निर्गत सालीन सरासरीने दोन ते तीन कोटि पौड होते, आणि त्यापैकी सुमारे निम्मा-माल ग्रेटब्रिटनमध्ये जातो. ब्रिटिश साम्राज्यातील देशापैकी कॅनडाची इग्लंडला होणारी निर्गत पाउण ते एक कोटि पौड दर वर्षी भरते दक्षिण-दोडीशियाच्या तंबाखूस इग्लंडमध्ये चांगली मागणी असते, आणि तिच्या ब्रिटनमधील आयातीच्या वजनाचा आकडा एक कोटि पौडाच्या आसपास असतो ऑस्ट्रेलियातून ही निर्गत होत नाही. ब्रिटिश साम्राज्यात होणारी तंबाखू बहुतेक चिलमीत वापरण्यासाठी किंवा साण्यासाठी उपयोगात येते ह्या प्रत्यर्थ इग्लंडमध्ये लागणाऱ्या तंबाखूपैकी ऐशी टक्के माल साम्राज्यातला असतो परंतु सिगारेटसाठी वापरण्यात येणारी सर्व तंबाखू साम्राज्याबाहेरील देशामधून इग्लंडमध्ये जाते सिगारेट्समध्ये विशिष्ट स्वाद देणारीच तंबाखू लागते, चिलमीमध्ये निरनिराळ्या प्रकारच्या तंबाखूचा धूर निघालेला खपतो. इग्लंडमध्ये कित्येक लहान कारखानदार सिगारेट्समध्ये ब्रिटिश साम्राज्यातर्गत देशात होणारी तंबाखू वापरतात आणि ती कोणच्या देशातून आली ह्याविषयी वाच्यता झाली नाही म्हणजे हा माल गिन्हाइके निमूटपणे घेतात व चोखदरपणा करीत नाहीत

डेक्कन टॉकीज
पुणे ४) (टे नं ५१३)

विचित्र विवाह
SMALL TOWN GIRL
M G M PICTURE

नटीः—जेनेट गेनर नटः—रॉबर्ट टेलर
बुधवार ते शुक्रवार ता. १३ ते १५ जाने. पर्यंत
खेळाच्या वेळाः—३-३०, ६-१५, १० वाजतां

UNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या
प्रतीचे सरकारमान्य
झारापकर टेलरिंग
कॉलेज

आप्पा बळवंत चौक, पुणे २
[माहितीपत्रक मागवा]

पश्चिम खानदेश जिल्हा सहकारीवृत्त

माहे नोव्हेंबर व डिसेंबर १९३६ मध्ये सोसायट्यांचे सेक्रेटरी-करिता घुळें तालुक्यांत ३ व सिंदसेट तालुक्यांत ३ एकूण ६ रिफ्रेशर वर्ग भरविण्यांत आले. सदर वर्गांचा ५० सोसायट्यांचे २० सेक्रेटरींनी फायदा घेतला. सदर वर्गास व्याख्यान देण्याचे कार्मी ऑडिटर्स, सुपरवायझर्स व बँक इन्स्पेक्टर्स ह्यांनी मदत केली. चालू वर्षाचा बसूल, नवीन कर्जवाटणी व सबलतीचें धोरण, कमाल मर्यादा पत्रक व जिंदगी पत्रक, लवाद, सेक्रेटरींची कर्तव्ये, कायदे-कानून, पोटनिघम व सक्शुलर्स व इन्स्टिट्यूट ह्या विषयांवर सेक्रेटरींना माहिती देण्यात आली. नंदुरवार येथें ता. ११/१२/३६ रोजी त्या जिल्ह्यातील फिल्डवर्कर्सची सभा ह्या विभागाचे आसि. रजिस्ट्रार श्री. के. जी. प्रभू एम. ए. जी. डी. ए. ह्यांचे अध्यक्षते-खाली झाली.

गोखले इन्स्टिट्यूटचा स्थापना-दिन

प्रो. काळे ह्यांचे व्याख्यान

गोखले इन्स्टिट्यूट ऑफ पॉलिटिक्स अँड इकॉनॉमिक्स ह्या संस्थेच्या स्थापनादिनाच्या निमित्तानें रविवार, ता. १७ रोजी, सायंकाळी ६ वाजतां गोखले हॉलमध्ये प्रो. वा. गो. काळे ह्यांचे इंग्रजीत व्याख्यान होणार आहे. व्याख्यानाचा विषय 'New Trends in Economic Policy and Thought' हा आहे

ब्रिटिश सहकारी चळवळीची धडाडीची प्रगति

ग्रेट ब्रिटनमधील सहकारी संस्था, संसारांत लागणाऱ्या मालाचा आपल्या सभासदांस पुरवठा करणे आणि शक्य तेथें तो माल स्वतःच्या कारखान्यांत बनवणे, ह्या उद्देशानेंच बहुतेक चालवल्या जातात. शेतकऱ्यांस कर्ज देणे व त्यांच्या मालाची विक्री करणे ह्या बाबीस त्या देशांत महत्त्व नाही, ह्याचें कारण ब्रिटिश राष्ट्राची मोठ्या प्रमाणावर झालेली औद्योगिक प्रगति हे होय १९३५ सालीं ब्रिटिश सहकारी संस्थानीं आपल्या सभासदांस सुमारे २९५ कोटी रुपयांचा माल विकला आणि २६ कोटी रुपये खरेदीवरील डिबिडंड म्हणून त्यामध्ये वांटले. भागांच्या भांडवलांत गेल्या वर्षी २६ कोटी रुपयांची वाढ झाली. सहकारी संस्थांचें एकूण भांडवल सुमारे १६० कोटी रुपये आहे व त्याच्या कारखान्यांचा विस्तार झपाट्याने होत आहे.

येदूर को. सुपरवायझिंग युनियनचा रिफ्रेशर क्लास

वरील क्लास-येदूर येथें ता. ६-१-३७ पासून सुरू झाला असून तो एक आठवडा चालणार आहे. त्यामध्ये युनियनक्षेत्रांतील सामील सोसायट्यांचे व बाहेरील विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत. श्री. एन. डी. कुलकर्णी, सुपरवायझर, ह्यांचे देखरेखीखाली सदरहु क्लासमध्ये कायद्याची, दत्तराची व सहकारी कार्यास उपयुक्त अशी माहिती देण्यात येते क्लासचे शेवटी परीक्षा होणार आहे.

मुंबई इलाख्यांतील जमीन-गहाणाच्या बँका

मुंबई इलाख्यांत जिल्हानिहाय स्थापन झालेल्या दहा प्राथमिक जमीनगहाणाच्या बँकांची ३० सप्टेंबर १९३६ अखेरची प्रगति साली दिलेल्या कोष्टकावरून लक्षांत येईल. ह्या बँकांचे पहिले सर्व डायरेक्टर पहिल्या तीन वर्षांकरिता सहकारी रजिस्ट्रारनी नेमलेले आहेत. कर्जाची कमाल मर्यादा १० हजार रुपये असून विशिष्ट परिस्थितीत रजिस्ट्रारच्या परवानगीने २५ हजारांपर्यंतही कर्ज देता येते. कर्जफेडीची कमाल मुदत २० वर्षे ठरविलेली आहे. जुन्या जमीन गहाणाच्या बँकांपैकीं भडोच व पाचोरा बँकांनी नवे बायलॉज स्वीकारून स्वतःस प्राथमिक बँकेस जोडून घेतलेले आहे. धारवाड बँकेने अद्याप आपले नियम बदललेले नाहीत

प्राथमिक जमीनगहाणाच्या बँकांचे कार्य

नांव	भाग, भांडवल व रिझर्व्ह फंड	कर्जाचे अर्ज आले		शिफारस केलेले कर्जाचे अर्ज		कर्जे दिली		सूट मिळवून दिली
		(रु.)	संख्या	रकम (रु.)	संख्या	रकम (रु.)	संख्या	
सुरत	२६,६४१	१६१	३,५३,२५०	३८	७१,६३५	११	२२,७६५	३,०००
नाडियाद (सेडा)	६,०८१	१६८	४,३७,०३८	१२	२४,४२८	—	—	—
धुळे (प. खा.)	१५,८८६	१८१	३,५३,४२०	९०	१,५३,४००	२८	४२,२००	१२,७२१
जळगाव (पू. खा.)	२३,०४९	३९७	५,४६,९००	३४	४८,५५०	२०	३१,८१०	८,३८९
पुणे	११,०१५	२०३	३,४६,८२५	८६	१,१०,३७५	२७	३९,६०४	६,७२३
कऱ्हाड (सातारा)	२८,५४१	२२१	३,८७,९३०	५६	७३,३२१	१२	९,८५०	२,१००
नाशिक	८,३११	११७	२,१२,१८५	२०	४५,३२४	३	३,४५०	५३६
बेळगाव	१४,०००	३०१	७,७२,६६४	४२	८८,५१५	१३	२६,३९०	३,२४२
हुबळी (धारवाड)	८,४०२	१६२	२,४६,६९५	५९	९७,०५०	३४	३६,१४२	१३,७४०
कारवार (उ. कानडा)	९,७७५	५३	१,२८,६८०	२२	६२,५८०	७	१३,६००	६३३
एकूण	१,५१,७०१	१,९५४	३७,८५,५८७	४६९	७,७५,१७८	१५५	२,२५,७७१	५१,०८४

अल्पायुषी हिंदी जनता

शहरापेक्षा खेडेगांवातली रहाणी अधिक आयुर्वर्धक असते, ही कल्पना, हिंदुस्थानातल्या जननमरणाच्या प्रसिद्ध झालेल्या आकड्यावरून खोटी ठरू पहात आहे नैसर्गिक परिस्थिति अनुकूल असताहि खेडेगावीं जनतेची आयुर्मर्यादा शहराच्या मानाने जास्त असू नये हें हिंदी सामान्य जनतेच्या असमाधानकारक रहाणीचें, अज्ञानाचें व दारिद्र्याचें लक्षण आहे खेडेगावात मृत्यूचें प्रमाण दर हजारी २४ आहे व शहरात तें २४ $\frac{१}{२}$ पेक्षा थोडें कमी आहे आधुनिक पद्धतीच्या रहाणीचा देशात प्रसार होत असला तरी त्याचे योगानें जननाचें प्रमाण कमी झालेलें नसून तें दर हजारी ३४ ते ३७ असें आहे आरोग्याच्या सुधारणेचे उपाय अमलात येत असल्यानें मृत्युसंख्येस मात्र आळा बसला आहे आणि मृत्यूचें प्रमाण गेल्या पंचवीस वर्षांत दर हजारी दहानें उतरलें आहे. त्याचा आकडा दर हजारास २२ ते २५ असा आहे १९३४ सालातले मनुष्यगणतीचे आकडे पाहिले तर असें दिसून येतें कीं, पाच वर्षांच्या खालचीं मुलें ४ कोटि असता पंधरा ते वसिच्या वयाचीं माणसें अडीच कोटि आणि ५० ते ६० ह्या वर्षांच्या वयाचीं अवधी दीड कोटि माणसें होती. म्हणजे, एकदरीनें विचार करता हिंदी जनतेची आयुर्मर्यादा अल्प आहे आणि तिच्यावर वाढत्या वयात मृत्यूचा जोराचा घाला येतो जनता अल्पवयी होण्याचें कारण अज्ञान व दारिद्र्य हेंच आहे मुलें जन्मास येऊन त्याचीं कर्तीसवतीं आणि सुखी प्रजा बनू नये ही गोष्ट अत्यंत शोचनीय आहे. समाजात व्यथा व दुःख ह्यास लोक बळी पडत आहेत शहरातली रहाणी प्रकृतीस व सुखासधानास अपायकारक आणि खेडेगावामध्यें निसर्गाच्या सान्निध्यात लोक निरोगी व सुखी ही समजूत चुकीची ठरत असल्यानें खेडेगावाच्या सुधारणेचें व उन्नतीचें महत्त्व सर्वास पटलेंच पाहिले जेथे आरोग्याची व दीर्घायुष्याची अपेक्षा करावयाची तेथेच रोगानीं ठाणें दिलें तर राष्ट्राची अवस्था पुढें काय होणार हा चिंताजनक विचार मनात आल्यावाचून रहात नाही सुधारणेचा चळवळीचा मोर्चा सध्या खेडेगावाकडे वळत आहे, हें त्यातल्या त्यात समाधानकारक आहे

ब्रिटिश हिंदुस्थानातील जन्म-मृत्यूचे आकडे

(इ स १९३४)

हिंदुस्थान सरकारच्या पब्लिक हेल्थ कमिशनरनें प्रसिद्ध केलेल्या ताज्या (१९३४ च्या) अहवालावरून त्या सालातील जन्म-मृत्यूचे आकडे समजून येतात त्या वर्षाच्या मध्याचे सुमारास ब्रिटिश हिंदुस्थानाची लोकसंख्या २७ $\frac{१}{२}$ कोटि, म्हणजे दर चौरस मैलास ३१०, अशी होती अहवालाचे साली ९२ $\frac{१}{२}$ लक्ष जन्म व ६७ $\frac{१}{२}$ लक्ष मृत्यू घडून आले, म्हणजे त्याचें दर हजारी प्रमाण अनुक्रमे ३४ व २५ असें पडलें मुलें होण्याजोग्या म्हणजे १५ ते ४० वयाच्या दर हजार स्त्रियात १६७ असें जननाचें प्रमाण आढळलें. पंजाबात हें प्रमाण सर्वात अधिक म्हणजे २१५ तर ब्रह्मदेशात सर्वात कमी म्हणजे १४४ होतें मुंबई इलाख्याबाबतचा तत्सम आकडा १७२ होता. दर हजारी एकूण जननापैकी १७५ मुलगे व १६१ मुली, असें प्रमाण होतें म्हणजे १०० मुली जन्मास आल्या तर १०८ मुलगे जन्मले, असा हिशेब निघतो.

धी सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया लि०

कडून

हिंदुस्थानांतील प्रजेच्या हितासाठीं अनेक नाविन्यपूर्ण उत्कृष्ट योजना.

होम सेव्हिंग खातें

सोने विक्री खातें

५ तोळे व १० तोळे लगडी

चालू खातें

सिफ डिपॉझिट व्हॉल्ट खातें

विमा खातें

त्रैवार्षिक कॅश सर्टिफिकेट खातें

एक्झिच्यूटर आणि ट्रस्टी खातें

सविस्तर माहितीकरिता पत्रव्यवहार करा—

स्वदेशप्रेमी लोकानीं स्वदेशी संस्थेला उत्तेजन देणें हें त्यांचे कर्तव्य आहे जनतेची सेवा करणे हेच आमचे ध्येय आहे वरील स्वदेशी संस्थेकडून मिळणाऱ्या फायद्याचा अनुभव प्रत्येकानें घ्यावा

सो. न. पोचखानवाला,

मॅनेजिंग डायरेक्टर.

एशियन पॉलिसी

म्हणजेच

आयुर्विम्याच्या निरनिराळ्या सर्वांस सोयीस्कर योजना.

महाराष्ट्रांत ठिकठिकाणीं एजंट नेमावयाचे आहेत

धी एशियन अँशुरन्स कंपनी, लिमिटेड

एशियन बिल्डिंग : मुंबई नं. १

व्यापारी-उद्दमी लोकांस

—अपूर्व संधि—

पुणें औद्योगिक प्रदर्शन १९३७

आगगाड्या व मोटारी ह्यांच्या वहातुकीमधील एकसूत्रीपणा

हैदराबाद संस्थानांतील प्रयोग

निजाम स्टेट रेल्वे ही हैदराबाद संस्थानाच्या मालकीची असून तिच्यामध्ये गुंतलेल्या १४ कोटी रुपये भाडवलापासून सरकारी तिजोरीस दरसाल एका कोटीपेक्षा ज्यास्त फायदा मिळतो ह्या किफायतदार व्यवसायास भाडेकरी मोटारगाड्यांच्या स्पर्धेची सळ लागू नये, ह्या हेतूने १९३२ साली रेल्वेने आपल्या स्वतःच्या लॉन्ग्या ठेवण्यास सुरवात केली व काही विशिष्ट रस्त्यावरील वहातूक करण्याचा एकमेवाद्वितीय अधिकार रेल्वेस मिळाला निजामच्या राज्यात मोटार लॉन्ग्याचा प्रसार किती झपाट्याने झाला आहे आणि वरील प्रयोग किती यशस्वी झाला आहे हे सालील कोष्टकावरून लक्षात घेईल.—

१९३२-३३ १९३३-३४ १९३४-३५ १९३५-३६

रस्त्याची लांबी (मैल)	२८३	५९४	१,२३२	१,३५४
गुंतलेले भाडवळ (रु)	४ लक्ष	७३ लक्ष	१५३ लक्ष	२२३ लक्ष
उतारुच्या वहातुकीसाठी लॉन्ग्या वाहिलेले उतारू एकूण उत्पन्न रु एकूण खर्च (घसाऱ्या सुद्धा) (रु)	२७ १४३ लक्ष २३ लक्ष	४८ ३४ लक्ष ५३ लक्ष	८६ ५२ लक्ष ९३ लक्ष	११८ ७० लक्ष १२३ लक्ष
निवळ नफा (रु)	२३ हजार	७५ हजार	१,५६ हजार	२,४१ हजार
भाडवलावर पडणारे व्याज	८३%	१०%	१०%	१०३%

चालू वर्षअखेर लॉन्ग्याची सख्या २३५ पर्यंत वाढणार असून, त्याच्या वहातुकीखालील रस्त्याची लांबी ३,८२४ मैल होणार आहे दर माणशीं दर मैली उस्मानिया शिक्कांच्या सहा पै भाडे आकारण्यात येते म्हणजे, हे भाडे ब्रिटिश नाण्यात पाच पै पडते रेल्वेने मोटारवहातूक स्वतःकडे घेण्यापूर्वी ह्यापेक्षा पाऊणपट स्वस्त भाड्यात लोक जाऊ शकत असत, तथापि धदा व्यवस्थित चालण्यास हे भाडे अपुरे पडत असले पाहिजे, असे दिसते. विमानाची वहातूकहि स्वतःकडे घेऊन संस्थानातील सर्व वहातुकीचे नियंत्रण करण्याचा सरकारी रेल्वेखात्याचा विचार आहे

(उस्मानिया युनिव्हर्सिटीचे प्रो रहमान ह्यानी हिदी आर्थिक परिषदेपुढे वाचलेल्या निवधावरून)

दी प्रेसिडेन्सी इंडस्ट्रियल बँक लिमिटेड, पुणे.

अध्यक्ष आर एन अभ्यंकर, बी ए, एलएल बी,
मॅनेजिंग एजंट, कॉमनवेल्थ, पुणे

अधिकृत भांडवल : रु १०,००,००० दहा लाख
तूर्त विक्रीकरता काढलेले

भांडवल रु. ५,००,००० पांच लाख

प्रत्येकी रुपये १०० प्रमाणे ५,००० शेअर्स

अर्जासोबत प्रत्येक शेअरला रु १५ अर्जमजुरीनंतर रु १० बाकीच्या रकमेची तूर्त मागणी केली जाणार नाही

विशेष माहितीकरता ऑफिसकडे लिहा

पत्ता-१० बुधवार पेठ, विश्रामबाग रोड, पुणे

नि ना. क्षीरसागर } मॅनेजिंग डायरेक्टर
चि त्रि चितळे }

“व्हीट ब्लसम” म्हणजे गव्हाचे पोहे

ह्या सारखे सात्त्विक आणि कसदार साद्य दुसरे नाही पुढ्याची किंमत [मापी २ शेअर] ८८ आणे. नमुन्यासाठी पावणे दोन आण्याची तिकिटें पाठवावी

कारखानदार :—भास्कर पांडुरंग सहस्रबुद्धे,
७५३ सदाशिव पेठ, पुणे.

स्टॉकिसट.—ताबे आरोग्य भुवन, मुंबई, श्री लक्ष्मी ट्रेडिंग कंपनी, सागली, बेळगांव, कोल्हापूर

स्थापना १९२० प्रथम मुंबई सरकारने व कोल्हापूर सरकारने मान्य केलेले

जाधव टेलरिंग कॉलेज

मॅट्रिक पास विद्यार्थ्यांकरिता ६ महिन्याचा स्पेशल कोर्स, स्पेशल फी, शिवाय सरकारी परीक्षेस बसविले जाईल. या सवलतीचा फायदा ह्या ना १५ जाने. आंत नावे नोंदवा [४९७ बुधवार, पुणे २]

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street,
Bombay

716 Sadashiv Peth,
Poona City

महिंद्रकर बदर्स ह्यांचे

गिरगांव, मुंबई

थंडी-

करतां

व्यापारी जहाजांचें ब्रिटिश साम्राज्यास महत्त्व

—:—

पी अॅन्ड ओ कंपनीचे अध्यक्ष, सर अॅलेक्झेंडर शॉ, हे कंपनीच्या वार्षिक सभेचे अध्यक्षपदावरून भाषण करताना म्हणाले —

“व्यापारी जहाजाचा धडा बुडाला तरी फारसे आर्थिक नुकसान होणार नाही, असे म्हणून त्या घड्याकडे दुर्लक्ष करून चालण्याजोगी परिस्थिति नाही उलट, तो ग्रेट ब्रिटनचा अत्यंत आवश्यक असा प्राणरक्षक धडा आहे अडचणीचे प्रसंगी जहाजाची वहातूक बद्द पडली, तर जमिनीवरील, समुद्रावरील आणि हवेंतील शत्रुनिवारक साधनें निरर्थक ठरतील ग्रेटब्रिटनमधील नागरिकांचें पोषण जहाजातून चालणाऱ्या व्यापारानें होतें व ह्या जीविताचें सरक्षण सैन्य, आरमार व वैमानिक दलें हीं करतात म्हणजे त्यापारी जहाजाचें महत्त्व पहिल्या प्रतीचें ठरतें तथापि ह्या घड्याकडे सरकार पुरेसे लक्ष देत नाही शत्रूपासून बचाव करण्याच्या योजनात मात्र तत्परता दाखविण्यात येतें.”

पुणें अनाथ विद्यार्थी गृह

वरील सस्थेचा ३० सप्टेंबर, १९३६ अखेरचा अहवाल व १९३७ चें कॅलेंडर आमचेकडे आली आहेत गरीब व निराश्रित परतु बुद्धिमान व होतकरू अशा हिंदू मुलाचें पालनपोषण करून व त्यास शिक्षण देऊन त्यांना कार्यक्षम करण्याचें काम ही सस्था आज २७ वर्षे करित आहे सस्थेची नाशिक येथें एक शाखा आहे तेथें ४६ व पुणें येथें ६६ मिळून ११२ विद्यार्थी सस्थेच्या मदतीनें विद्यार्जन करित आहेत वसतिगृहे महाराष्ट्र विद्यालय, लोकसंग्रह कारखाना, ग्रन्थप्रकाशन, महाराष्ट्र मुद्रण शाळा, पत्ता कारखाना, वर्कशॉप, विणकाम, कारखाना, रासायनिक प्रयोगशाळा, मोफत वाचनालय, शालोपयोगी ग्रन्थसंग्रह, रुग्णसाहित्य संग्रह, क्षयरोग आरोग्य भुवन, इत्यादि उपक्रम सस्थेच्या व्यापाची व उपयुक्त कार्याची साक्ष देतात केवळ लोकाश्रयावर चाललेल्या ह्या सस्थेची प्रगति योग्य मार्गानें होत आहे, तेव्हा हितचिंतकांनीं सस्थेच्या चालकास सहाय करावें

NOTICE TO CONTRACTORS.

Sealed percentage tender in form B-1 for the work of Improvements to Bridge No 63 in mile 13/5 of the Dharwar-Goa Road estimated to cost Rs. 10,479/- are invited and will be received by the undersigned on 20-1-1937 upto 2 P. M Other particulars regarding the contract etc, can be had at the undersigned's Office on any working day

2 The acceptance of the tender rests with the undersigned and no reason will be given for the acceptance or rejection of any tender.

P K. SHINDE,

Executive Engineer, Dharwar Division
Executive Engineer's Office,

Dharwar, 5th January, 1937

निवडक बाजारभाव

सरकारी कर्जरोखे

बँक रेट (२८ नोव्हेंबर १९३५ पासून)	३%
१% करमाफ लोन (१९४५-५५) ..	१२०-१०
५% (१९३९-४४) लोन ..	१०८-८
४३% लाब मुदत (१९५५-६०) ..	१२०-६
४% १९६०-७० ..	११५-०
५% १९४३ ..	१११-६
३३% बिनमुदत ..	९९-९
३३% १९४७-५० - ..	१०६-१४
२३% १९४८-५२ - ..	१०१-०

निमसरकारी रोखे

४% पोर्ट ट्रस्ट (बिगर गॅरंटी व लाब मुदत)	११२-०
४% मुंबई म्युनिसिपल (लाब मुदत) ..	१११-८
४% मुंबई सिटी इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट बॉण्ड (७०वर्षे मुदत)	१११-८
४% म्हैसूर कर्ज (१९५३-६३) ..	११३-८
५% म्हैसूर (१९५५) ..	१२६-८

महळ्याचे भाग

बँका

बँक ऑफ इंडिया (भाग १०० चा, पैकी ५० रु. भरले व १०% डिव्हिडंड)	१४०-८
बँक ऑफ बडोदा (१०० पैकी ५० रु. भरले व १०% डिव्हिडंड)	११५-०
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५० पैकी २५ रु. भरले व ६% डिव्हि.)	३५-१२
इपीरिअल बँक (५०० रु. १२% डिव्हि.)	१६००-०
रिझर्व्ह बँक (१०० रु.)	१३८-८

रेल्वेज

बॉण्ड-बारापती (१०० रु. चा भाग, डिव्हि. ४३%)	१०४-८
पाचोरा-जामनेर (१०० रु. चा भाग, डिव्हि. ४३%)	९८-०
अहमदाबाद-प्रातज (५०० रु. चा भाग, डिव्हि. १०)	९१५-०

बीज

बॉबि ट्रॅम्वे (ऑर्टि. भाग ५० रु. डिव्हि. १३%)	१५२-१३
कराची (१०० रु. चा भाग, डिव्हि. ९%)	२६७-८
पुणें इलेक्ट्रिक (१०० रु. चा भाग, डिव्हि. ९%)	२६५-०
टाटा पॉवर (१,००० रु. ऑर्टि. डिव्हि. ६३%)	१६२७-८
टाटा पॉवर (१,००० रु. प्रेफरन्स, डिव्हि ७३%)	१६१७-८

इतर

टाटा आयर्न (१५० रु. प. प्रेफरन्स डिव्हि. ६%)	१९९-६
टाटा आयर्न (१०० रु. डु. प्रेफरन्स, २२ रु. ८ आ.)	१७७-८
टाटा आयर्न (७५ रु. ऑर्टि.)	२८३-०
टाटा आयर्न (३० रु. डिफर्ड)	११००-०

सोने-चांदी

सोने (मिंट) प्रत्येक तोळ्यास	३५-०-९
चांदी (मिंट) प्रत्येक १०० तोळ्यास	५२-७-०

किंमत

ओव्हरकोट खरेदी करा

रु. १२॥

बुधवार चौक, पुणें

शास्त्रज्ञ पायावर काम करणारी, महाराष्ट्राची
प्रमुख प्राविहंट विमा कं
दि हिंद बेनिफिट सोसायटी लि.
च्या लोकप्रिय
प्रपंच पॉलिसीकरिता प्रचारक पाहिजेत.
माहितीसाठी लिहा
किताब विल्डिंग, बुधवार, पुणे. सेक्रेटरी.

वास्तुशास्त्रज्ञ व घरमालक

आमचा इमारतीच्या बांधकामाचा चुना शिफारसपूर्वक
व अगत्याने वापरतात.

“ गिलाव्याचा चुना हा तर आमचे चुन्याचे
धयातील विशेष होय.”

भाऊ गंगाधर साठे,

विल्डिंग कॉन्ट्रॉक्टर व मळलेल्या चुन्याचे व्यापारी,
५१२ सदाशिव, चिमण्या गणपती चौक, पुणे १

रु. ५,००० आपलें बक्षिस आतांच मिळवा

प्रवेश फी
रु. १
(प्रत्येक यत्नास)

सीलबंद उत्तर
दि वेस्टर्न बँक ऑफ इंडिया
जवळ ठेवण्यांत आलें आहे.

प्रत्येक बिनचूक उत्तरास
किमान १०० रु.
मिळण्याची हमी

फी व उत्तरें मिळण्याची अखेरची तारीख १६-१-३७.]

[निकाल तारीख २१-१-३७.]

	१५	

बाजूचे कोष्टकांत ० ते २५ पर्यंतचे आंकडे अशा रीतीने मरा की, ज्यांची उनी, आडवी व काटकोनी बरीज
२५ याची. कोष्टकांत एकच आंकडा पुनः घेऊ नये. सीलबंद उत्तराशी जुळणाऱ्या प्रत्येक उत्तरास किमान
२०० रुपयांचें बक्षिस गॅरंटीने दिलें जाईल म. ऑ. अगर इंडियन पोस्टल ऑर्डरबरोबर पाठविलेली साध्या
कागदावरील कितीहि उत्तरें स्वीकारलीं जातील. बक्षिसाच्या रकमेची गॅरंटी असून कोणत्याहि कारणानें ती कमी
केली जाणार नाहीत. मॅनेजरचा निकाल कायद्यानें बंधनकारक व अखेरचा समजला जाईल

वि. सू. ७ जानेवारी १९३७ पूर्वी उत्तरें पाठविणारांपैकी ज्यांचें उत्तर बरोबर येईल त्यांत १,००० रु. वाटले जातील उत्तरें व फी
प्रीमियर कमिश्नर अल एजन्सी, कॉर्पोरेशन डिपार्टमेंट, बॉंबे बजार, कराची ह्या पत्त्यावर पाठवावीत

“ दुसरें मूल्यमापन जाहीर झालें ”

स्थापनेपासूनच भागीदारांना ६ टक्के फायदा व विभेदारास वाढता नफा वांटून
जुन्या व स्थिर झालेल्या कंपन्यांस कठीण असें अपूर्व यश संपादन केलेली
पहिलीच महाराष्ट्रीय विमा कंपनी.

कॉमनवेलथ विमा कंपनी लि., पुणे.

अध्यक्ष-श्री. न. चिं. केळकर, संचालक, केसरी
हयातीतील विम्यास } दुसऱ्या मूल्यमापनात वांटलेला { हयातीनंतर विम्यास
३७॥ रु. } दर हजारी त्रैवार्षिक नफा { ४५ रु.
जास्त माहितीकरितां समक्ष भेटा अगर लिहा.
मॅनेजिंग एजन्ट्स.

न. वि. वडनेरकर

जव्हेरी आणि सराफ,
रविवार पेठ, सराफ
बजार, पुणे १

आमच्याकडे सोने, चांदी व
मोत्यांचा माल साठ्याचा मिळेल.
तसेंच जुन्या जिनसा योग्य भावानें
सरेदी केल्या जातील.

- शुभकार्यांत भेट देण्याकरितां
सोन्याचांदीच्या नमुनेदार व सुबक
वस्तु मिळतील.